

Sjónarmið

Juniavtalan - kanska tann verst hugsandi higartil!

Tað ljóðar sum fólk flest eru væl nøgd við juniavtalan millum Føroya Landsstýri og Dansku Stjórnina. Summi siga enn, at »nú er Nyrup okkara maður«.

Bankamálið hevur verið eitt stórt og »heitt« mál í eini fimm ár, og ávísir bólkur hava brúkt tað sera smart til at mana eina figgindamynd av Danmark fram, sum kundi fáa fólk at gloyma tær dummheitir sum føroyskir politikkarar buldraðu fram við, inn til samfelagið at kalla alt fór á heysin í 1993-94. Øll orka í tí politiska lívinum er farin til tjak og snakk um hetta eina mál, og hógv annað er skotið til síðis, sum kanska hevði stórra tyding. Proportionar eru togaðar og tampaðar meira enn gott er. Tí er gott, at bankamálið nú hevur fingið eina politiska loysn.

Men so kemur eftir mín- um tykki eitt stórt MEN... Og hetta ger, at eg meti Juniavtalan at vera kanska hina verst hugsandi nákrantið.

Nei takk til Blokkinn

Fyri at fáa ein avslátt í uttanlandaskuldini uppá 900 milliónir kr. einaferð, so hevur landsstýrið sagt nei takk til eina inntøku uppá 1.000 milliónir um árið út í alla framtíð. Og hetta hendir uttan at landsstýrið ella nakar samgonguflokkur hevur givið nakra ábending um, hvussu henda árliga milliónin skal fáast inn á annan hátt.

Ella kemur hon ikki inn, so má landsins figgjarløg skerjast við somu upphædd - einari milliard.

Fráskriva sær lánimøguleikar í framtíðini

Tað næsta, sum ger at avtalan er ræðandi vánalig er tað, at landsstýrið fráskrivar sær rættin ella móguleikan til nakrantíð aftur at biðja um hjálp, um nú tað viðbrækna føroyska samfelagið fær álvarsligar trupulleikar, og kanska er um at fara á heysin aftur.

Eg meini, at fremsta uppgávan hjá einum og hvørjum landstýri ella stjórn er, at tryggja samfelagnum og fólkinum har eina stabila framtíð og tryggleika, og harafturat at hava góðar vinir úti í verðini, sum man kann heita á, um vandi er á ferð.

Tað er blivin ein talumati millum (summi) fólk at siga, at vit skulu ikki hava nakran »koddá«, tí tað minkar um ábyrgdarskuldina hjá bæði politikkarum og fólkinum í landinum. Hetta skilji eg slett ikki. Tað kann bert vera tí at føroyskir, leiðandi politikkarar sjálvir hava verið av einum serliga ábyrgdarleysum slag. Tí hava teir uppfundnið hetta serliga medicinið: »Kappið allar endar, so eingin kann koma til hjálpar«. Tá nýðst vit at taka ábyrgdina sjálvir.

Eg má spyrja: Hvør kennir ein skipara, sum vil vera ábyrgdarmaður í sínum starvi, men sum tessvegna

nýðst at blaka alla bjargingarúgerð í land, áðrenn lagt verður frá landi?

70.000 kr. meira í skatti pr. húsarhald
Landskassin hevur triggjar inntøkukeldur: Beinleiðis skatt, MVG og Blokkinn. Hvør partur er næstan akkurat uppá eina milliard, so 1+1+1=3 milliardir koma inn. Dettur ein milliard burtur, so mangla ein tridringur av inntøkum til landshúsarhaldið. Hetta er, sum fólk skilja, ikki snakk um piparnótir.

Men Karsten Hansen, landsstýrismaður, sigur í samrøðu við Sosialin í vikuni, at hann ætlat at fáa eitt 3-ciffrad milliónatal í avlopi. Uttan Blokk og samstundis stórt avlop?

Tað munnu vera eini 12-15.000 húsarhald í Føroyum, eingin veit akkurat. Tey skulu so betala tað sum írestar (1 mia.), og so verður rokningin uppá 65-70.000 kr. pr. húsarhald - um árið.

Men skattahækkan vilja fólkaflaksmenn ikki kennast við. Óli B. hevur alment

í DR-sjónvarpi sagt »det passer ikke til den færøske mentalitet at betale mere en 40% i skat«. So vita vit tað.

Hin loysnin er at acceptera, at 1+1+0=2 milliardir til landskassin. Og so kemur at standa á ónkunstaðni.

Heldur Heimsbankan enn Danmark

Menninir í landsstýrinum vanta at bliva ábyrgdarfullir, nú teir hava fráskrivað sær Blokkinn og móguleiga hjálp frá bróðurhond. Eg meini, at teir munnu hava betong í høvdið. Høvdu Føroyar verið republikk (suverenar) í 1993 tá stóra skræðlið hendi, og tá verið nýðst at farið á alheims kapital lánmarknaðinum eftir 6 milliardum, so hevði føroyska kreditvirðið verið á nullpunktinum. Eingin hevði trúð, at føroyingar vóru mentir at betala nakað aftur. Rentan hevði verið høg sum Skælingsjall, og lántreyttirar høvdu tikið alt heimastýri og sjálvræði frá føroyingum. Men summir nokkar hava í dag lætt við at velja kapitalistaklógv fram um bróðurhond.

Propaganda ella lygn

Fólkaflaksmenn hava júkað uppí saman, at »Blokkurin kemur til Føroya, har vendir hann sum á einum tallerki, og fer beinan vegin aftur til Danmarkar« (Óli B.) Og Tjóðveldismenn hava funnið út, at »Blokkurin óðileggur tann føroyska búskapin«. Men báðir pástandir eru einki annað enn

propaganda ella kanska beinleiðis lygn. Men allarløst trúgva teir sínum egna vrøvli!

Veruleikin er, at Blokkurin kemur til Føroya og fer í landskassin. Men haðan verður hann ikki beinanvegin settur á konto í onkrum danskum banka. Propaganda-maskinan gloymir allar millumrokningarnar. Úr landskassanum fara pengarnir til lönir, pensjónir og annað gagnligt. Fyri hesar lönir og pensjónir keypa fólk mat, klæðir, byggitilfar, olju, bílar, uttanlandaferðir o.s.fr. Tað mesta av hesum vörum og tænastum verða keyptar og innfluttar úr Danmark, og skulu sjálvandi betalast. So kanska enda krónurnar aftur í Danmark, men eftir í Føroyum hava fólk fingið mat, klæðir, hús, bílar og mangt annað. Og kunnu tí liva eitt sømiligt lív her.

Bleiv Blokkurin kapitaliseraður?

Fólkaflaksmenn tosaðu nógv um at »kapitalisera« Blokkinn. Tað vil siga, at taka út tað »sum inni stóð á bók«, og sum gav Blokkinn í árligari rentu. Tøl sum 12-15 milliardir vóru nevnd, kanska vóru tey stórra? Nú fingur teir 900 milliónir (0,9 milliardir) út. Tað má sigast at vera satt politikkarasildi at fáa minni enn ein fimtandapart av tí forvantaða út, og samstundis siga, at hetta var ein fin avtala. Antin er hetta aftur eitt propagandanummar, ella liggur

onkur loynilg dagsskrá aftanfryi, sum fólk einki vita um.

Sjálvstýrisslógir

Eg vildi hildið, at tað var í lagi at endurskoða ta 50 ára gomlu Heimastýrisslógina. Nógv grundleggjandi er broytt, bæði í Danmark og í Føroyum. Men politikkarar hava ikki megnað at birt uppdur eitt breitt, demokratiskt orðaskifti um teir veruliga, konkretu samfelagssurningarnar. Tí veit eingin rættliga hvat »sjálvstýrisslógir« hjá Javnaðarflokkinum gongur út uppá. Tí skeldast fólk enn »abstrakt« um loysing ella samband, og tað blivir eingin klókari av.

Eg meini, at gangast skal fram móti bæði sjálvbjargni og sjálvstýri. Men tað er ikki tað sama sum at øll bond skulu kappast. Í summum málum er best at ordna alt sjálvir, í øðrum kann vera ein fyrimunur at lyfta saman við øðrum vinarlaga sannaðum. Tí høvdu uppgávan hjá einum landstýri er - uppá langt sikt - at tryggja fólksins framtíð, landsins eind og demokratið. Og ikki minst at tryggja og halda við líka vinarlagið til bróðralond.

Avloðaðar hugsjónir verða illussjónir, og forða fyri veruligum samfelagsligum framburði.

Rolf Guttense 2.7.1998

Musikteatergruppen Ragnarock besøger Færøerne

6.-17. juli gæster den danske musikteatergruppe Ragnarock Færøerne. Besøget er et led i det nordiske ungdomsteaterprojekt Fenris, hvor fem unge fra Fivil udgør den færøske deltagergroupe.

Siden 1996 har de fem færøske piger været i Sverige, Danmark, Island og Norge i forbindelse med Fenris-projektet, hvor de har arbejdet med

en forestilling i samarbejde med den islandske instruktør Skúli Gautason, den svenske dramatiker Nilla Ekström og komponisten Kristian Blak. Fenris har ud over de fire ovennævnte lande deltagere fra Finland og Grønland.

Fenris-projektet på Færøerne involverer denne gang danske Ragnarock, Fivil og enkelte islandinge, og byder bl.a. på

et dramakursus med Ragnarocks italienske instruktør Francis Pardeilhon, som er uddannet skuespiller og instruktør på det kendte Odinteater. Derudover vil Ragnarock præsentere deres forestilling Vølven for det færøske publikum. Gruppen har turneret med Vølven i flere år i bl.a. Australien, Italien, Norge, Sverige og Åland.

Vølven spilles:
7. juli på skolen i Eiði,
12. juli i grotten ved Hestoy (billetbestilling Smyril Line tlf. 315900) og 14. juli i Nordens Hus.

Vølven er mere end en almindelig forestilling, der skabes, spilles og pakkes væk igen. Hvor nogle skuespillere bevarer en rolle, de kan bruge i flere forestillinger, er der i Vølven i stedet forestillingen der bevarer, mens skuespillerne skiftes ud. På den måde udvikler forestillingen sig hele tiden.

Selve forestillingens ramme er meget enkel: Vølven (spå-kone i den nordiske mytologi)

sender seks fabeldyr afsted i Danmark. De får hver en sang med på rejsen. Når de kommer til Danmark skal de finde deres sang og en ting, som de kan tage med tilbage til Vølven.

Forestillingen handler om dansk kultur og identitet, og derfor er næsten alle forestillingens sang og tekst på dansk - også når den bliver spillet i udlandet, idet fortællingen er så visuel, at sang og tale blot bruges som underbyggende effekt. Sangene går som en lige linie gennem forestillingen, der tager tilskueren med på en billedrejse til Danmark i fortid, nutid - fantasi og virkelighed. Det er overvejende et musikalsk stykke med et repertoire af danske sange, der strækker sig fra middelalderen og frem til nutidens pop. Sangene akkompagneres af akustisk guitar, spillet af Noah Rosanes (som af den kendte countrysangerinde Tamra Rosanes, som for nylig gæstede Færøerne).

Oprindeligt blev Vølven la-

vet som Ragnarocks bidrag til et dansk-australsk ungdomsteatersamarbejde. I 1995 tog gruppen til Australien, hvor den blandt andet deltog i den store kongres IDEA '95 (IDEA = International Drama and Education) i Brisbane. I den forbindelse skrev verdenspræsidenten for International Amateur Theatre Association, Thomas Hauger:

»På en verdisciplineret og stram måde fik tilskuerne en særdeles smuk teateroplevelse. Gruppen Ragnarock viste amatørteater af så høj en klasse, at jeg følte mig stolt som dansker. Forestillingen er bygget over myten om Vølven, som vi kender fra den Nordiske mytologi. Ikke en dramatisering af myten, men en dramatisering af kunstnerisk bearbejdelse af høj international standard.

Med enkle virkemidler spandt det ene smukke billede sig ind i det andet. Teknikken, hvor man ikke går slaviske fra scene til scene, men nærmest glider i overtoninger, gav Vølven et helhedspræg og en let-

hed i sammenhængen, godt understøttet af gruppens fremragende evner til visualisering.

Rundstokkene, som er en levende, aktiv del af scenografi- en havde alle mulige visuelle og praktiske funktioner. Smukkest oplevedes det, da stokkene, to lagner som sejl og hele gruppen forormede et sejskib. Et billede der på en gang rumme romantik og drøm på en gribende måde, at vi »voksne« blev dybt berørt følelsesmæssigt. Udtrykket var så ægte, som kun en flok amatørteaterne kan gøre det.

Når den mere end 20 personer store teatergruppe kommer til Færøerne, er det ud over opførelsen af Vølven naturligvis også for at møde den færøske natur og kultur. Derfor har Fivil arrangeret et oplevelsesrigt program med alt fra privat indkvartering, færøsk mad og dans og fjeldture til museumsbesøg og fuglekigget.